

opbouw. Het contactvlak tussen de (verdraaide) blokken is vaak zichtbaar als suturen. Verder worden de kristallen gekarakteriseerd door een kortprismatische habitus. Zie in dit verband ook het onderzoek van HARTMAN (1978) over de (theoretische) morfologie van kwartskristallen. Het hier beschreven kristal uit Brunssum blijkt binnen de groep van kristallen te plaatsen die FRIEDLÄNDER (1951) bestudeerd heeft.

Op Plaat 1 en 2 worden de verschillende onregelmatigheden op de kristalvlakken en in het inwendige van het kristal in beeld gebracht; veel grotere kwartskristallen vertonen deze onregelmatigheden die in direct verband staan met de complexe kristalstructuur. Al geruime tijd zijn deze onderwerp van mineralogisch onderzoek.

DANKWOORD

Wij willen Drs. J.W.M. Jagt (Natuurhistorisch Museum Maastricht) bedanken voor het geven van commentaar op het manuscript.

SUMMARY

A REMARKABLE QUARTZ CRYSTAL FROM THE BRUNSSUM COLLIERY DUMP

A quartz crystal recently collected from the dump of former collieries at Brunssum (Limburg) is of a size rarely encountered in the Carboniferous strata of southern Limburg. The dump consists of refuse materials from the former Emma (Treebeek) and Hendrik (Brunssum) collieries, where quartz is a common mineral.

This paper describes the morphology of the recent specimen, and discusses some peculiarities of the growth structures on the crystal faces. The total length of the crystal, measured parallel to the C-axis, is 74 mm, its width 65 mm. Like most other quartz crystals from the Limburg Carboniferous, the present specimen reveals a simple morphology, consisting of the rhombs $\{10\bar{1}1\}$, $\{0\bar{1}11\}$ and of the prism $\{10\bar{1}0\}$.

LITERATUUR

- BLOSS, F.D., 1971. Crystallography and Crystal Chemistry, an Introduction. 545 pp. New York (Holt, Rinehart and Winston Inc.).
- BONGAERTS, H., 1993. Sulphate mineralisations from the dumps of the former Emma and Hendrik collieries (southern Limburg, The Netherlands). *Contr. Tert. Quatern. Geol.*, 30: 3-17.
- BONGAERTS, H., 1994. Revisie van bariet uit het Carboon (Westfalen) van Brunssum. *Grondboor en Hamer*, 48: 59-61.
- BONGAERTS, H., 1995. Milleriet (β -NiS) uit het Boven-Carboon van Limburg en omgeving. *Grondboor en Hamer*, 49: 37-40.
- FRIEDLÄNDER, C., 1951. Untersuchung über die Eignung alpiner Quarze für piezoelektrische Zwecke. *Beitr. Geol. Schweiz, geotechn. Ser., Liefg. 29*, Kümmerli & Frei, Bern.
- HARTMAN, P., 1978. Sur la morphologie des cristaux. *Bull. Minéral.*, 101: 195-201.
- JONGMANS, W.J. & F.H. VAN RUMMELLEN, 1937. De bodem van Zuid-Limburg. *Geologische geschiedenis - mineralen - geologische merkwaardigheden*: 49-61. Zeist (De Torentans).
- KIMPE, W.F.M., 1948. Mineralisatie-verschijnselen van de Benzenraderstoring, Oranje Nassau I. *Rijks Geologische Dienst distrikt Zuid, Intern rapport 264*: 8 pp.
- WIJKERSLOOTH, P. DE, 1948. Die Blei-Zink-Formation Süd-Limburgs (Holland) und ihr mikroskopisches Bild. *Meded. Geol. Stichting, n.s.*, 3: 83-102.

KORTE MEDEDELINGEN

HOMMELS

Onlangs verscheen als combinatie-nummer van "Natura" en "Amoeba", "Natura" is het maandblad van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging en "Amoeba" is het tijdschrift van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie, een thema-nummer over hommels.

Dit speciale hommel-nummer kan worden gezien als de bekroning van het hommelproject 1994. Dit project had als doel: Mensen op te wekken tot meer belangstelling voor Natuurstudie.

Als trekpleister is gekozen voor de hommel als onderzoeksobject. Dit is zeker geen slechte keus geweest, gewoon omdat hommels het verdienen wat meer belangstelling te krijgen. Daarnaast is het ruim 60 jaar geleden dat het album "De bloemen en haar vrienden" van Dr. Jac. P. Thijssen werd uitgegeven. Men had in dit Thijssen-jaar, de mede-oprichter van de K.N.N.V. niet beter kunnen eren door zijn favoriete belangstelling, bloe-

men, hommels en bijen, in het zonnetje te zetten. Een reeks artikelen over hommels, variërend van aandachtsveld en auteurs zijn in dit hommelnummer te vinden en dit gegeven maakt het geheel bijzonder aantrekkelijk.

Het hommelproject heeft onder het natuurminnend publiek veel aandacht gekregen, waaraan radio en pers het hunne hebben bijgedragen. Het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg heeft op haar wijze aan het hommelproject bijgedragen door haar leden te vragen mee te werken aan het slagen van dit landelijk project. Het natuur-educatief-centrum "Schrieversheide" heeft extra aandacht aan hommels gewijd, hetgeen mogelijk het grote aantal waarnemingen rond Heerlen kan verklaren. De samenwerking tussen hommels, bijen en bloemen is bekend. Het hommelproject liet zien dat samenwerking tussen K.N.N.V., N.J.N. en N.H.G. ook kan. Het themanummer "Hommels" is een aanbevelenswaardig resultaat van een geslaagd project.

Dit themanummer is verkrijgbaar door overmaking van f 10,- (incl. porto) op gironummer 258.465. van K.N.N.V. ledenadministratie te Eindhoven, o.v.v. Hommelthemanummer en Uw naam en adres.

L. Hensels

INGEKORVEN VLEERMUIS OP KERKZOLDER IN ZUID-LIMBURG

Tijdens een inspectie van een aantal kerkzolders in Zuid-Limburg op vleermuizen op 28 augustus 1994 (T. Bouten, M. Dorenbosch, H. Heijligers en ondergetekende) werd in de Gerlachuskerk te Houthem-St. Gerlach een Ingekorven vleermuis *Myotis emarginatus* aangetroffen. Het dier hing in de nok van een van de zijtorens op de kerkzolder. De kerk fungeert waarschijnlijk als tussenkwartier, aangezien slechts een geringe hoeveelheid mest aanwezig was. In dezelfde ruimte was een

Ingekorven vleermuis
in de Gerlachuskerk,
28 augustus 1994,
Houthem-St. Gerlach
(foto Martijn
Dorenbosch).

kleine kolonie Grootoorvleermuizen *Plecotus auritus* met 5 ex. aanwezig.

Eerder vleermuisonderzoek op deze kerkzolder heeft plaatsgevonden op 7 augustus 1981 (VAN WESTREENEN & VAN DER COELEN, 1982). Destijds werden 3 Grootoorvleermuizen (en veel verse mest) aangetroffen. De waarneming van de Ingekorven vleermuis betreft de tweede waarneming van een verblijfplaats in een gebouw in Nederland sinds 1955. Buiten de bekende kraamkolonie te Echt (VERGOOSSEN, 1992) is verder geen andere zomerverblijfplaats in een gebouw in Nederland gevonden.

Zomerwaarnemingen met batdetectors zijn in het kader van het Vleermuis Atlas Project na 1986 verricht in de directe omgeving van de kolonie in Echt. Daarbuiten zijn niet meer batdetectorwaarnemingen te verwachten aangezien positieve determinatie aan de hand van echolocatiegeluiden vrijwel uitgesloten is. Verder werd niet ver van de Gerlachuskerk in augustus 1989 een Ingekorven vleermuis waargenomen in een kleine mergelgroeve nabij Geulhem.

De incidentele zomerwaarnemingen in het westelijk Geuldal passen in het normale patroon van seizoensmigratie tussen zomer- en winterkwartieren. Een vervolgininspectie van de kerk van Houthem-St. Gerlach in 1995 op 31 mei heeft geen waarneming van een Ingekorven vleermuis meer opgeleverd; echter wel 5 Grootoorvleermuizen en een kleine

hoeveelheid mest van de Laativlieger *Eptesicus serotinus*. Er lijkt daarom sprake te zijn geweest van een incidentele verblijfplaats (solitair mannetje?). De kosten zijn ingelicht over de aanwezigheid van vleermuizen en gaf te kennen hen een warm hart toe te dragen. In 1994 werd nog rekening gehouden met de mogelijkheid van een nieuwe vestiging van een kolonie Ingekorven vleermuizen op de kerk van Houthem-St. Gerlach. De populatie in Nederland zit al enige jaren in de lift. Het aantal in de kolonie van Echt is sinds 1984 licht en in 1994 zelfs vrij fors (totaal minstens 170 volwassen vrouwtjes) gestegen (VERGOOSSEN, 1992; mond. med. W. Vergoossen). Parallel hieraan is het aantal overwinterende Ingekorven vleermuizen in de Zuidlimburgse mergelgroeven sinds 1980 jaarlijks met 12% toegenomen (MARTENS, 1993; zie ook WEINREICH & OUDE VOSHAAR, 1987). Met 150 exemplaren tijdens de laatste wintercensus 1994/95 blijven de aantallen toenemen (COBBEN, 1995). Jaarlijks overwinteren in de Zuidlimburgse mergelgroeven tegenwoordig 125-200 Ingekorven vleermuizen.

Het aantal in een nabij de landgrens gelegen kraamkolonie in België blijft ook al jaren op zijn minst stabiel. Ook van hieruit kan dispersie naar Nederland optreden.

De toename is zeer verheugend al dient daarbij meteen de volgende kanttekening gemaakt te worden. De Nederlandse populatie is nogal kwetsbaar omdat slechts één

kraamkolonie bekend is. Deze kolonie is thans veiliggesteld (VERGOOSSEN, 1992), maar een Kerkuil heeft in 1995 voor veel onrust in de kolonie gezorgd. Soortgelijke verstoringbronnen worden gemeld uit België, maar dan van een Steenmarter (mond. med. A. Lefèvre). Wellicht dat we de komende jaren voor meer verrassingen komen te staan dan deze eenmalige zomerwaarneming in een gebouw.

LITERATUUR

- COBBEN, J., 1995. Vleermuistellingen 1994/1995 in mergelgroeven. VLEN-Nieuwsbrief 7 (3): 1-3.
- MARTENS, V., 1993. Proefproject Flora en Fauna 2030. Achtergrondreeks, deel 6. Vleermuizen; Een studie naar het populatieverloop van vleermuizen in Nederland aan de hand van aantalsontwikkelingen in winterverblijven over de periode 1943-1992, 54 pp. + 5 figuren. Directoraat-Generaal Milieubeheer, directie Stoffen, Veiligheid, Straling, Ministerie VROM/VLEN/svo.
- VERGOOSSEN, W.G., 1992. Een kraamkamer van de Ingekorven vleermuis in Midden-Limburg. Natuurhist. Mndbl. 81 (4): 66-74.
- WEINREICH, J.A. & J.H. OUDE VOSHAAR, 1987. Populatieontwikkeling van overwinterende vleermuizen in de mergelgroeven van Zuid-Limburg, (1943-1987). RIN-rapport nr. 87/13, Arnhem.
- WESTREENEN, F.S. VAN & W. VAN DER COELEN, 1982. Het voorkomen van vleermuizen in enkele Zuid-Limburgse kerken. Natuurhist. Mndbl. 71 (6/7): 121-126.

Ludy Verheggen,

Breitnerstraat 57, 6165 VN Geleen

IKL GAAT NETWERK VRIJWILLIGERS OPZETTEN VOOR BESCHERMING WEIDEVOGELS

De Stichting IKL is dit voorjaar gestart met het project vrijwillige weidevogelbescherming in Noord- en Midden-Limburg. Weidevogels staan onder een steeds grotere druk door o.a. gewijzigd graslandgebruik en voortgaande mechanisering. Het aantal weidevogels neemt af door verlies van legsels en jongen.

Om het broedsucces te verbeteren zoeken vrijwilligers in het kader van dit project samenwerking met boeren. Naast voorlichting over maatregelen die boeren en loonwerkers kunnen treffen om het broedsucces van weidevogels te verbeteren, helpen vrijwilligers de boeren. Zij markeren de nesten. Hierdoor kunnen deze worden ontzien bij werkzaamheden als maaien en het injecteren van mest. Desnoods worden nesten verplaatst. Ook kunnen ze nestbeschermers

plaatsen in weilanden waar vee loopt. In 10 provincies bestaan al soortgelijke weidevogelprojecten. Circa 80% van de beschermde nesten komt uit. Op onbeschermde percelen loopt meer dan de helft van de nesten het risico dat ze verloren gaan.

DRAMATISCHE ACHTERUITGANG

Met een typische weidevogel als de Grutto is het in onze provincie dramatisch gesteld. In het Maandblad van december 1994 is een uitvoerig artikel over het wel en wee van deze soort in Limburg verschenen. In 1990 werden nog 425 paren in Limburg geteld. Vergelijken met eind jaren zestig betekende dit een daling van 70%. Volgens een provinciale schatting in 1994 bestond de Limburgse gruttostand uit nog maar 150 tot 200 broedparen. Een halvering in vier jaar tijd!

Met andere soorten als Kievit, Scholekster en Wulp gaat het relatief wat beter. Zij weten zich o.a. te handhaven door te nestelen op akkerland. Maar dat betekent niet dat hun legfels daar veilig zijn.

De afname van weidevogels wordt onder meer veroorzaakt door het steeds vroeger en massaler slepen en maaien van grasland, het omzetten van gras- in bouwland, drainage en emissie-arme mesttoediening met insectoren.

GRUTTOGEBIEDEN

Vanwege de dramatische achteruitgang van de Grutto werft de Stichting IKL nadrukkelijk vrijwilligers die actief aan de slag willen in de 17 belangrijkste gruttogebieden in Limburg. Het betreft de volgende gebieden:

- Nederweert (Brounenhoup, Wetering, Laarderheide, Kruisvennen)
- Meijel (Schepersbergpeelke)
- Venray (Veulense wateren, Oirlose Peel, Heide, vliegbasis de Peel)
- Grubbenvorst (Brommer/Heierhoeve)
- Heythuysen (Hollander)
- Horst (Veulense wateren, Reindonk, Zuringspeel)
- Weert (Dijkerpeel, Spikke, Hollandia)
- Hunsel/Stramproy (Meerserven)
- Sevenum/Helden (Breedschen Peel/Vliegert, Evertsoord, Kwakvors)
- Bergen (Op de Belt)

BOEREN EN INSTANDHOUDING

Uit een enquête van het ministerie van LNV onder 600 boeren blijkt dat zij oog hebben

voor weidevogels: 85% geeft aan dat zij de instandhouding van de weidevogelstand belangrijk vinden. Dat boeren ook in Limburg bereid zijn om nesten te beschermen in samenwerking met vogelbeschermers, ervoer de vogelwerkgroep Nederweert verleden jaar. Hier verleenden 42 boeren hun medewerking aan dit project.

De Stichting IKL gaat dit jaar mensen werven voor dit vrijwilligerswerk. De kosten bedragen f 52.000; deze worden gedragen door de Europese Unie, het ministerie van LNV en de provincie Limburg. Ter bevordering van de deskundigheid organiseert IKL een cursus vrijwillig weidevogelbeheer. Daarnaast kunnen vrijwilligers voor nestbeschermingsmaterialen een beroep doen op het IKL. Deelnemers aan het project weidevogelbescherming kunnen zich melden bij:

Stichting IKL, tel. 0475-331200.

VRIJWILLIG LANDSCHAPS-BEHEER IN NATIONAAL PARK DE MEINWEG

Het Nationaal Park de Meinweg is circa 1600 ha groot. Het gebied wordt door verschillende organisaties beheerd. Als grootste eigenaren beheren Staatsbosbeheer en de gemeente Roerdalen zo'n 1400 ha. Verder zijn er nog eigenaren die kleinere oppervlakten beheren, zoals de Nederlandse Spoorwegen, de Waterleiding Maatschappij en vele particulieren.

Voor het in stand houden van de natuur en voor natuurherstel is veel tijd en menskracht

nodig. Te veel voor de huidige beheerders, zodat alleen de meest noodzakelijke werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd.

Vrijwilligers zijn een grote steun voor de beheerders om ook de overige werkzaamheden uit te voeren. Er is een grote verscheidenheid binnen de beheerswerkzaamheden die door vrijwilligers kunnen worden opgepakt zoals:

- Het rooien van berkenopslag en opslag van Grove den in heideterreinen om verbosiging tegen te gaan.
- Het plaggen van kleine stukjes heide en grasland, waardoor o.a. meer legplaatsen voor de Zandhagedis ontstaan. De resultaten van deze activiteit zijn verbluffend!
- Het ruimen van takken of het op hopen leggen van gekapte berken wordt gedaan om de heide of veenmos op natte plekken meer ontwikkelingskansen te geven.
- Het afsluiten van bepaalde wegen voor recreanten ten behoeve van de fauna.
- Het schonen van poelen om voor amfibieën en libellen betere omstandigheden te creëren.

Grote en kleine groepen die interesse hebben voor een of meerdere van bovenstaande projecten zijn van harte welkom.

Er is gelegenheid om in de omgeving in een

*Montessori-basisschool
Roermond helpt bij
herstel van heideterrein
(foto IKL).*

jeugdhuis te overnachten, dus ook meerdaagse activiteiten behoren tot de mogelijkheden.

INLICHTINGEN ZIJN VERKRIJGBAAR BIJ:

- Stichting IKL,
tel. 0475-331200 (dhr. Kluskens).
- Het Consulentenschap voor Natuur en

Milieueducatie Limburg (IVN),
tel. 0475-319928 (mevr. Straver)
• Staatsbosbeheer,
tel. 0475-534400 (dhr. Hendriks)

AANMELDEN:

Groepen die belangstelling hebben om een actieve bijdrage te leveren aan het behoud en de ontwikkeling van de natuur in het Natio-

naal Park de Meinweg, kunnen contact opnemen met werkschuur De Kievit van Staatsbosbeheer (Hooibaan 1, 6063 NS Vlodrop), 's morgens tussen 8 en 10 uur telefonisch bereikbaar onder het nummer 0475-534400.

Ger Hendriks, Staatsbosbeheer
Marjan Straver, Consulentenschap
Natuur en Milieueducatie Limburg (IVN)

BOEKBESPREKINGEN

BROEDVOGELATLAS VAN LIMBURG

GABRIËLS, J., J. STEVENS & P. VAN SANDEN, 1994. Uitgever Provincie Limburg, Culturele aangelegenheden. Uitgave van LIKONA, Hasselt. 366 blz., geïllustreerd, prijs f 82,50. ISBN 90-6685-140-6.

Dat de Belgische Provincie Limburg vogels welgezind is, bewijst dit omvangrijke werk van de vogelwerkgroep van LIKONA. Tien jaar geleden verscheen reeds een Limburgse broedvogelatlas. Het werd dus tijd voor een opvolger.

Al na een paar bladzijden nieuwsgierig bladeren wordt het oog aangenaam getroffen door de tegenwoordig uiterst zeldzame verschijning van de Grauwe klauwier. Wat ben je snel geneigd te doen, als je deze prachtige vogel met zijn zorro-masker ziet: juist ja, opzoeken om te kijken hoe het met deze soort in Belgisch Limburg gaat. Wat vind ik dan? In een oogopslag weet ik wat er besproken gaat worden door de vetgedrukte kopjes boven de paragrafen. Van iedere soort worden het biotoop, de verspreiding, trend in Limburg, trends buiten Limburg en een broedspecificering benadrukt. Door twee kaartjes kun je de vroegere situatie vergelijken met de huidige. Uit oogpunt van overzichtelijkheid kon men natuurlijk geen toponiemen afdrukken, doch ook al beschikt men over een gedegen kennis van de ligging van steden en dorpen, het is noodzakelijk dat een atlas gehanteerd wordt. Verder zorgen enige statistieken (staafdiagrammen) ervoor dat je meteen ingewijd wordt hoe het met de broedgevallen van de soort staat. Laten we even terugkeren naar onze zomergast. Triest genoeg blijkt al snel dat het ook bij onze burenslecht met hem gesteld is. Ook in Wallonië gaat het bergafwaarts; deze tendens zet zich zelfs in heel West-Europa voort. Erg handig is het "blokje" literatuur onderaan, waarbij verwezen wordt naar de artikelen die betrekking hebben op de besproken soort. Maar er is meer.

Naast dit hoofdbestanddeel, de soortbesprekingen, is er nog een hoofdstuk over broedvogels en ecotopen. Merkwaardig genoeg wordt dit laatste begrip niet uitgelegd. Er wordt blijkbaar verondersteld dat het gros het verschil tussen eco- en biotopen kent. In dit hoofdstuk worden de soorten met hun ecotoop vermeld en ook wordt bij de verschillende categorieën van deze eenheid langer stilgestaan, waarbij de onderscheiden kensoorten

en zeldzame kensoorten uit hun blauwe blokjes opspringen. Dan wordt er nog een overzicht gepresenteerd van de ontwikkeling van de ecotopen in Limburg en expliciteert men de methodiek die bij de inventarisatie gebruikt is. Na de soortbeschrijvingen volgt nog een globale analyse van het broedvogelbestand. De uiteenlopende diagrammen, kaartjes en lijst maken de veranderingen aanschouwelijk. Verder is nog een hoofdstuk gewijd aan het vogelbeschermingsbeleid in Limburg. Op sommige plaatsen in het boek verluchtigen schitterende kleurenfoto's en enkele tekeningen van bijzondere soorten de tekst, die prima door iedereen te volgen is.

Dit zeer waardevolle werk wijst niet alleen op de noodzaak van het bestaan van vogelwerkgroepen in het algemeen, maar in het bijzonder op grensoverschrijdende samenwerking tussen natuurorganisaties. Overbodig te zeggen dat dit absoluut verplichte kost is voor de inventariserende vogelaar, doch zeker ook zijn weg moet vinden naar de minder fanatieke natuurliefhebber en belangstellende leek, ondanks de pittige prijs.

R. Steverink

GIDS VOOR DE TERREINEN VAN HET GELDERSCH LANDSCHAP

DANSEN, K. & T. ROOZEN, 1994. Uitgave van Schuyt & Co, Haarlem i.s.m. Stichting Het Geldersch landschap. 271 pp., vele kleurenfoto's, 85 topografische kaarten in kleur. ISBN 90-6097-381-X. Prijs f 29,50.

Hoewel dit boek in feite niets anders is dan een handboek voor de terreinen van de zusterorganisatie van het Limburgs Landschap in Gelderland is het werk dermate fraai uitgevoerd dat het de moeite waard is om er in deze rubriek even bij stil te staan.

Voor de in veldonderzoek geïnteresseerde natuurliefhebber is het in de eerste plaats natuurlijk uitermate prettig dat elk terrein op een goed leesbare, gekleurde uitsnede van de topografische kaart 1:25.000 - met kilometerblokken - is weergegeven. De beschrijvingen per terrein zijn vrij uitgebreid. Gemiddeld nemen ze ca. 3 blz. in beslag. Daardoor was er ruimte om niet alleen iets over de natuurwaarden te vertellen maar ook over de geschiedenis van het gebied en het tot heden gevoerde be-

heer. Bovendien - en dat lijkt mij een unicum - wordt er vermeld wat de belangrijkste recent toegepaste resp. in de komende tijd nog uit te voeren beheersmaatregelen zijn. Hiermee wordt aan de vele donateurs op beknopte maar zeer toegankelijke wijze verantwoording afgelegd over de inzet van de ter beschikking gestelde financiën. Een vorm van verantwoording afleggen waar niet alleen zusterorganisaties maar ook vele overheidsorganisaties een voorbeeld aan kunnen nemen.

De vele - zij het vrij kleine - kleurenfoto's, bijvoorbeeld van een "wild zwijn opgeschrikt uit dagdromerij in de bochtige smele" zoals het onderschrift de inderdaad verbaasd uitziende kop interpreteert, maken het boek tot een lust voor het oog. Daar elke terreinbeschrijving ook aangeeft in hoeverre het gebied per fiets of te voet toegankelijk is, is het boek ook in praktisch opzicht zeer bruikbaar. Kortom: zeer aanbevolen voor al diegenen die geïnteresseerd zijn in de natuur in Gelderland.

Torben Mulder

BROEDVOGELS IN DE KOP VAN LIMBURG

NOORDEN, B. VAN, 1995. Rapport van de Provincie Limburg in de reeks "Avifaunakartering Limburg". Deelgebied IV, 1993. 97 blz. Te bestellen bij de Bibliotheek van de Provincie Limburg, Postbus 5700, 6202 MA Maastricht. Prijs f 7,00, exclusief verzendkosten.

Met de publicatie van de resultaten van de broedvogelinventarisatie van - wat de schrijver noemt - "de Kop van Limburg", zit na vier telseizoenen de helft van het werk er op! In feite zijn de karteerders nu al een eind verder, want de inventarisatie van Deelgebied IV vond al in 1993 plaats. Het rapport is op dezelfde manier opgezet als het voorafgaande, waarin de broedvogels van Midden-Limburg worden behandeld. Na de samenvatting, de inleiding en een beschrijving van het onderzochte gebied, volgen een tabellarisch overzicht van de kwalitatief in de Kop van Limburg onderzochte soorten en een tabel, waarin alle vastgestelde broedvogels van de vier tot dusver onderzochte gebieden zijn opgenomen. Na een hoofdstuk, waarin de ornithologische waardering van de vijf onderscheiden ecologische landschapsoortgroe-